

.../2015. (.... ....) FM rendelet

**a Jeli arborétum természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló
109/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet módosításáról**

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 85. § (2) bekezdés 3. és 13. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 65. § 9. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el.

1. §

(1) A Jeli arborétum természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 109/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**3. §** A védettség indoka és célja az arborétum legfőbb értékét képező dendrológiai gyűjtemény – különös tekintettel a *Rhododendron* (havasszépe) nemzetségbe tartozó egyedek gyűjteményére –, valamint az arborétum kiemelkedő esztétikai és tájképi értékeinek megőrzése”.

(2) A R. 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„**4. §** (1) A terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság.

(2) A Jeli arborétum természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét az *1. melléklet* tartalmazza.”.

2. §

A R. e rendelet 1. melléklete szerinti 1. melléklettel egészül ki.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

A Jeli arborétum természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések

- 1.1. A terület táji, természeti, kultúrtörténeti értékeinek megőrzése, fenntartása.
- 1.2. A dendrológiai gyűjtemény természettudományi szempontból értékes növényállományának megőrzése, fenntartása és fejlesztése különös tekintettel a *Rhododendron* (havasszépe) nemzetségbe tartozó egyedek gyűjteményére.
- 1.3. Természetközeli életfeltételek biztosítása a terület állatvilága számára – különös tekintettel a madarak fészkelésére és táplálkozására.
- 1.4. A területen található természetes növénytársulás-maradványok megőrzése, fenntartása.
- 1.5. A terület táji és természeti értékeinek feltárására és fenntartására irányuló tudományos igényű kutatások természeti feltételeinek biztosítása.
- 1.6. A terület természeti, tájépítészeti és kultúrtörténeti értékeinek élményszerű bemutatása.

2. Természetvédelmi stratégiák

- 2.1. Az arborétum térszerkezetének, kertépítészeti megoldásainak megőrzése, fenntartása. A fejlesztéseket megelőzően konzultáció a természetvédelmi kezelésért felelős Órségi Nemzeti Park Igazgatósággal (a továbbiakban: igazgatóság).
- 2.2. Az őshonos és az exóta fajokkal telepített állományrészek („tájövezetek”) ökológiai állapotának megőrzése, előbbiek esetében a természetes felújulás feltételeinek biztosításával annak javítása. A gyűjteményes jelleg erősítése.
- 2.3. A természetvédelmi kezelési terv kihirdetésekor a területen található természetes növénytársulások megőrzése. A telepített exóta foltokban megjelenő őshonos növényegyedekkel szemben a tervszerűen telepített növényegyüttes előnyt élvez.
- 2.4. Az arborétum, mint mesterséges élőhely-komplexum élővilágának megőrzése, fenntartása különös tekintettel a vizes élőhelyekhez, fás társulásokhoz kötődő, valamint az odúlakó fajokra.
- 2.5. A területen található tőzegmoha-láp revitalizációja érdekében élőhelyrekonstrukciós program kidolgozása és pályázati forrásból történő megvalósítása a terület vagyónkezelője és az igazgatóság együttműködésében.
- 2.6. A terület botanikai és kerttörténeti értékeinek ismeretterjesztési célú és esztétikai élményt nyújtó bemutatása.
- 2.7. A területen található vizes élőhelyek ökológiai vízigényének biztosítása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. *Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak*

3.1.1. *Élőhelyek kezelése, fenntartása*

3.1.1.1. A biológiai korhatárt elérő, továbbá a gombásodó, kiszáradó, beteg faegyedek eltávolítását, valamint a közjóléti fejlesztések megvalósítása érdekében szükséges faegyed-eltávolítást – amennyiben balesetveszély elhárítása nem indokolja az azonnali beavatkozást – a terület által érintett erdőtervezési körzetre érvényes vegetációs időszakon kívül kell elvégezni.

3.1.1.2. Az ún. Alsó-park területrészen a gyeppel borított területeket elsősorban kaszálással kell fenntartani. A kaszálás rendjét rendszeresen, de legalább évente egyeztetni kell az igazgatósággal.

3.1.1.3. A „gyomfa fajokat” és az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajokat (pl. kései meggy /*Padus serotina*/) mechanikus módszerekkel, vagy az igazgatósággal történt egyeztetést, majd a jogszabályban előírt engedélyeztetést követően, növényvédőszer alkalmazásával vissza kell szorítani, terjedésüket meg kell akadályozni.

3.1.1.4. A területen található tűzermoha-lápon és közvetlen környezetében kizárólag élőhelyrekonstrukciós célból, vagy az ismeretterjesztést szolgáló tematikus tanösvény létesítése érdekében történhetnek beavatkozások az igazgatóság szakmai felügyelete mellett, a talajfelszín kíméletével.

3.1.1.5. A területen található mesterséges tavakba tilos idegenhonos hal- és egyéb állatfajok telepítése.

3.1.2. Fajok védelme

3.1.2.1. Védett fajok életfeltételeinek megteremtéséről vagy javításáról madár- és denevér odúk kihelyezésével, karbantartásával kell gondoskodni. A vagyonkezelő e beavatkozásokat az igazgatósággal egyeztetve végzi el.

3.1.2.2. Az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok érdekében vagy azokkal összhangban álló fejlesztések megvalósítása során kitermelt faegyedek, valamint az álló vagy fekvő holtfa egyedek az odú- és korhadéklakó fajok életfeltételeinek biztosítása mellett, az igazgatósággal egyeztetett mértékben távolíthatók el a területről.

3.1.2.3. Fészkelési, költési időszakban a botanikus kert fenntartására irányuló beavatkozások és a természetvédelmi kezelési tevékenységek során fokozottan ügyelni kell a fészkek biztonságára. Az igazgatóság szükség szerint a fészkelési, költési időszakot megelőzően a fentiek érdekében konzultációt folytat a terület vagyonkezelőjével.

3.1.3. Látogatás

3.1.3.1. A terület vagyonkezelője – szükség szerint – időben és térben korlátozhatja a látogatást a terület táji és természeti értékeinek megőrzése érdekében.

3.1.4. Oktatás és bemutatás

3.1.4.1. A terület természetes élővilágára jellemző fajok, élőhelyek, valamint az exóta különlegességek bemutatásra alkalmas egyedeit, csoportjait információs táblával kell ellátni. A kihelyezett táblákat a vagyonkezelő folyamatosan karbantartja és bővíti.

3.1.5. Terület- és földhasználat

3.1.5.1. A terület jellegének, a területhasználat módjának megváltoztatása – ide értve a nyomvonalas létesítményeket, mély- és magasépítési tevékenységeket – kizárólag az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések elérése érdekében vagy azokkal összhangban engedélyezhető.

3.1.6. Természetvédelmi infrastruktúra

3.1.6.1. Gondoskodni kell a területen található sétautak gyommentes állapotban tartásáról – elsősorban látogatási időszakban –, a balesetmentes közlekedés feltételeiről, a bemutatást

szolgáltató létesítmények rendszeres karbantartásáról. A sétatutak, vonalas létesítmények fenntartási munkáinál, valamint idegenhonos, agresszíven terjeszkedő fajok és károsítók visszaszorítása érdekében mechanikus módszerek mellett növényvédő-szerek alkalmazására engedéllyel kerülhet sor. A sétatutak mellett a balesetveszélyes fák eltávolításáról – engedélyeztetést követően – a vagyongazdálkodó gondoskodik.

3.1.6.2. A látogatottság mértékének és a bemutatás színvonalának emelését, a látogatók ismereteinek bővítését tanösvény, tematikus útvonalak, tájékoztató táblák létesítésével, információs kiadvánnyal kell biztosítani. Ennek érdekében a vagyongazdálkodó folyamatosan bővíti az információs kiadványokat és újabb tematikus sétatutakat létesít.

3.1.6.3. A területen gondoskodni kell a rendszeres hulladékgyűjtésről és elszállításról, valamint a területen levő kiszolgáltató létesítmények rendszeres karbantartásáról.

3.1.6.4. Az arborétum területén levő foglalt forrás akkreditált laboratórium általi ivóvízminőséget ellenőrző vizsgálatát évente (az idegenforgalmi szezon előtt) el kell végezni, és a látogatókat a forrásvíz fogyaszthatóságáról egyértelműen, szembejuttatva tájékoztatni kell.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Erdők kezelése

3.2.1.1. A fa- és cserjealakúak beteg egyedeinek, vagy az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok érdekében vagy azokkal összhangban álló fejlesztések megvalósításához szükséges faegyed-kitermelés során érvényesíteni kell a 3.1.1.1., 3.1.1.3., 3.1.1.4., 3.1.2.2. és a 3.1.2.3. pontban foglaltakat.

3.2.1.2. A növénygyűjtemény szempontjából értékesebb és ritkább faegyedek érdekében pozitív szelekciót, felszabadító, állományalakító erdészeti jellegű beavatkozásokat kell végezni. A beavatkozásokat a 3.1.1.1., 3.1.1.3., 3.1.1.4., 3.1.2.2. és a 3.1.2.3. pontban foglaltaknak megfelelően kell elvégezni.

3.2.1.3. A növénygyűjtemény szempontjából értékes és ritka növényegyedek megfelelő árnyalását biztosító faegyedek elpusztulása vagy a 3.2.1.1. pont alapján megtörtént kitermelése esetén gondoskodni kell a pótlásról.

3.2.1.4. Az arborétum, mint gyűjteményes kert céljával, rendeltetésével nem összeegyeztethető jelenlétű, agresszíven terjeszkedő, nem őshonos fafajok (pl. akác, kései meggy) egyedeit el kell távolítani, állományaikat fokozatosan át kell alakítani. Az akác állományoknak csak azok a részei tarthatók fenn hosszú távon, ahol jelenleg is találhatók gumós-rizómás növények.

3.2.1.5. Az őshonos fafajok állományait, így különösen az elegyes bükkösöket és a patak menti elegyes égerliget-maradványokat a folyamatos erdőborítás biztosítása mellett, a természetes erdődinamikai folyamatokat követve fenn kell tartani, továbbá az arborétum fenntartási céljainak megfelelően esetlegesen bővíteni kell. Átalakításuk tilos.

3.2.1.6. A faállományok, exóta telepítések között húzódó gyeperőborítású területeket, látványtengelyeket (völgyeket) és tisztásokat évente legalább két alkalommal kaszálással vagy szárzúzással kell kezelni.

3.2.2. Gyepkezelése

3.2.2.1. A gyepeket, gyepszégeket elsősorban kaszálással kell fenntartani. A kaszálás (szárzúzás) rendjét rendszeresen, de legalább évente egyeztetni kell az igazgatósággal.